

VCA – Ontstaan en Ontwikkeling

Door: Willem Top

12 juni, 2000,

De beschrijving hieronder is een weergave van hoe ik de ontwikkeling heb ervaren van wat we nu kennen als VCA Certificatie. Aangezien ik geen dossiers (meer) in mijn bezit heb, schrijf ik dit zoals ik mij dat herinner. Veel feiten, inclusief data, kunnen worden geverifieerd aan de hand van documenten waarvan ik veronderstel dat zij in het bezit zijn van anderen.

Achtergrond

Het grootste gedeelte van mijn leven - vanaf 1968 - heb ik gewerkt in het gebied van Risico Management en Veiligheidsmanagement. Ik ben betrokken geweest bij (management) veiligheidssystemen sinds het begin van de jaren zeventig toen ik in contact kwam met, en in de USA werd opgeleid in, wat toen werd genoemd het Total Loss Control System (INA / ISA). Mijn leermeester was Frank E. Bird Jr. Dat TLC systeem was de basis van het International Safety Rating System (ISRS) dat werd ontwikkeld in 1978 (ILCI - Frank Bird, Jr.). Na gewerkt te hebben met voorlopers van het ISRS, eind van de jaren zeventig, heb ik in het begin van de jaren tachtig het ISRS geïntroduceerd in Nederland en Europa en heb met het systeem gewerkt - training, auditing en advisering - tot begin jaren negentig.

In 1983 raakte ik betrokken bij veiligheid van aannemers door, als enig externe lid, deel te nemen in een teamonderzoek naar aannemerveiligheid in verband met een project van een van de grote oliemaatschappijen. Mijn observatie was toen dat de selectie van een aannemer (met betrekking tot de veiligheid) niet echt plaatsvond op basis van bewezen prestaties en bewezen veiligheidsmanagementsysteem van die aannemer. In plaats daarvan kreeg de aannemer een handboek projectveiligheid aangereikt met de mededeling om "te werken volgens het boek". Mijn veronderstelling was toen dat van aannemers niet kon worden verwacht om anders te doen dan wat ze gewend waren alleen omdat ze op een specifiek project werkten - zij zouden de dingen veel eerder doen zoals zij die gewend waren te doen. Uit het oogpunt van selectie was mijn redenering dat het veel beter zou zijn om aannemers te selecteren op basis van hun (verifieerbare) veiligheidsmanagementsysteem en -inspanningen en hun (historische) prestaties over langere termijn.

Behalve in verband met dit onderzoek had ik toen, en in de jaren daarna, geen contacten met betrekking tot veiligheid van aannemers en de gedachten die ik toen had bleven opgeslagen achter in mijn hoofd.

De eerste bijeenkomst

Het was pas in 1989 dat ik dezelfde vraag - "Wat doen anderen met betrekking tot aannemerveiligheid?" - kreeg van twee bedrijven in de procesindustrie wat mij ertoe bracht om een aantal mensen rond de tafel uit te nodigen om het onderwerp aannemerveiligheid en - selectie te bespreken. Dat leidde tot een bijeenkomst op 7 december, 1989. Behalve mijzelf (toen werkend voor mijn eigen firma LCC - Loss Control Centre), waren aanwezig vertegenwoordigers van de volgende bedrijven:

- Dow (Terneuzen)
- Nerefco (Europoort)
- Dupont (Dordrecht)

- Esso (Bottlek)
- NAM (Velsen)
- Akzo (Arnhem)
- DSM (Geleen)
- GEP (Bergen op Zoom)

Onderwerp van gesprek waren twee vragen:

1. Gegeven het feit dat alle bedrijven veiligheidsaspecten gebruikten bij de selectie van aannemers, zou het niet beter zijn om een algemeen geaccepteerd systeem te hebben dat door iedereen kon worden gebruikt?
2. Wanneer zo'n systeem er zou zijn, zou het dan niet beter zijn om de evaluaties te laten uitvoeren door onafhankelijke partijen die voldoen aan op te stellen criteria?

De tweede vraag werd uitgesteld tot later aangezien de meeste aanwezigen positief waren wat betreft de eerste vraag maar – op dat moment – vonden dat zij zelf de evaluaties zouden gaan doen; zij wilden die verantwoordelijkheid (nog) niet uit handen geven.

Een werkgroep

Tijdens de bijeenkomst op 7 december 1989, werd besloten om (te trachten) een vragenlijst te ontwikkelen die gebruikt zou kunnen worden voor de beoordeling van veiligheid van aannemers en die zou worden geaccepteerd door belangrijke opdrachtgevers. Aldus werd een werkgroep gevormd bestaande uit vertegenwoordigers van alle bedrijven die hierboven worden genoemd. NAM trok zich later terug uit deze werkgroep in plaats van NAM nam Shell deel aan een aantal bijeenkomsten van de werkgroep. (Shell was het eerste bedrijf - na Esso - om het evaluatie systeem te accepteren, al voordat er sprake was van geaccrediteerde certificatie in 1994.)

Bij de start van de werkgroep werd overwogen om vertegenwoordigers van aannemers en overheid bij het proces te betrekken. Om verschillende redenen werd echter besloten om die partijen op een later tijdstip bij een en ander te betrekken, nadat de ontwikkeling een bepaald stadium zou hebben gepasseerd.

De werkgroep noemde zich later de "Landelijke Werkgroep Contractor Veiligheid".

Bijeenkomsten vonden ongeveer iedere twee maanden plaats. De voorzitter was de vertegenwoordiger van het bedrijf dat als gastheer optrad van de werkgroep. Het secretariaat werd door mij gevoerd tot het moment - veel later - dat er aannemers bij werden betrokken en een meer formele structuur (die later overging in het Centrale College van Deskundigen) zich begon af te tekenen.

Het proces van ontwikkeling

In eerste instantie was de ontwikkeling gericht op het samenstellen van een lijst met vragen die relevant waren met betrekking tot de evaluatie van aannemerveiligheid. Rekening werd gehouden dat voor de evaluatie meer zaken nodig zouden zijn dan alleen maar een stel vragen maar deze andere zaken (zoals evaluatie proces, kwalificatie van de beoordeelaars enz.) werden uitgesteld tot later.

Het maken van de vragenlijst was onderhevig aan bepaalde voorwaarden. De belangrijkste daarvan was wel dat de vragenlijst die uit het proces zou komen, zou worden ondersteund door het grootste gedeelte van de bedrijven die waren vertegenwoordigd in de werkgroep. Bovendien zou de vragenlijst een duidelijke vooruitgang in de ontwikkeling van aannemerveiligheid mogelijk moeten maken en aannemers moeten stimuleren om hun veiligheidsinspanningen te verbeteren.

Een aantal mensen in de werkgroep (inclusief mijzelf als de ISRS vertegenwoordiger in de Benelux en Frankrijk) waren bekend met het ISRS (International Safety Rating System). Het moet daarom geen verrassing zijn dat er overeenkomsten bestaan tussen de vragenlijst en het ISRS: vragen aan de linkerkant met puntenwaardering en evaluatie instructies aan de rechterkant van het document.

Ontwikkeling van de vragenlijst

Tijdens een aantal bijeenkomsten werd de vragenlijst ontwikkeld en bereikte een zeker niveau van acceptatie onder de leden van de werkgroep en hun bedrijven. Mijn taak als secretaris was om een en ander op papier te zetten en veranderingen ter goedkeuring voor te leggen aan de werkgroep.

Het proces van ontwikkeling van de vragenlijst nam geruime tijd in beslag omdat de mensen die aan tafel zaten (ook gevoed door hun bedrijfscollega's) nogal wat verschillende ideeën hadden met betrekking tot het aantal en de diepgang van vragen en de criteria voor acceptatie (het toekennen van de waardepunten per vraag).

Vanwege het langzame proces en een zich ontwikkelende behoefte aan de kant van Esso werd vervolgens een kleinere (sub-)werkgroep opgericht om het proces te bespoedigen van het maken van de vragenlijst voor acceptatie door de werkgroep. Dit gebeurde en resulteerde in een vragenlijst met ongeveer 60 vragen.

Omdat het evaluatie systeem een "minimum acceptatie niveau" moest hebben werden criteria ontwikkeld door gebruik te maken van het aantal punten per vraag terwijl ook voor een (beperkt) aantal vragen werd aangegeven dat daaraan volledig zou moeten worden voldaan. Om aan de evaluatie met succes te voldoen moest de aannemer de volledige score behalen voor alle "must vragen" en tegelijk een overall score behalen van 70% over de gehele vragenlijst.

Op weg naar GSA

Begin 1991 besloot Esso om alle aannemers te laten evalueren door een derde partij en daarbij de vragenlijst te gebruiken zoals die op dat moment bestond. Details van het evaluatieproces werden neergelegd in een overeenkomst tussen Esso en LCC, het bedrijf dat uitgekozen werd om de evaluaties leidend tot GSA (General Safety Approved) uit te voeren.

Tijdens het proces tussen Esso en LCC werd door hen besloten om zogenaamde "verificatie punten" in te voeren als onderdeel van het evaluatieproces. Dit werd gedaan om de interpretatieruimte van de vragen in te kaderen. Deze verificatiepunten werden vervolgens geaccepteerd door de werkgroep.

In de context van de overeenkomst werd LCC genoemd als de enige partij die bevoegd was om, namens Esso, de evaluaties uit te voeren. Aandelen van LCC werden per 1 juli 1991 verkregen door DNV.

Benadrukt wordt dat de Esso-LCC activiteiten niet de werkzaamheden van de werkgroep vervingen maar dat zij parallel liepen. Ervaringen van het Esso-LCC werk werden teruggekoppeld naar de werkgroep.

Een EBB werkgroep

Eind 1991 werd, op initiatief van Esso, een EBB werkgroep opgericht om aannemerveiligheid aspecten en het werk van de Landelijke Werkgroep – de vragenlijst – te evalueren. In de EBB werkgroep hadden ook vertegenwoordigers van belangrijke aannemer bedrijven zitting. Deze werkgroep kwam met haar rapport in 1992.

De activiteit van de EBB werkgroep leidde tot acceptatie van de toen opgezette vragen lijst; vanaf toen werd die genoemd "VCA – Veiligheids Checklist Aannemers". De EBB werkgroep kwam ook met voorstellen betreffende procedures en beheersmechanismen die noodzakelijk werden geacht om een minimaal kwaliteitsniveau van evaluatie te garanderen. Procedures die onderdeel waren van het contract tussen Esso en LCC werden eveneens ingebracht in de EBB werkgroep.

In vervolg op het werk van de EBB werkgroep besloot EBB om het VCA systeem als industrie standaard te accepteren in haar regio.

De Raad voor de Certificatie

Op voorstel van de EBB werkgroep nodigde de Landelijke Werkgroep de RvC (nu RvA) in 1993 uit om haar mening te geven met betrekking tot het evaluatiesysteem aannemerveiligheid.

Tijdens deze contacten werd duidelijk dat geaccrediteerde certificatie de juiste weg was om te gaan.

Het Centraal College van Deskundigen

Als onderdeel van het proces met de RvA werd een College van Deskundigen gevormd dat in het begin bestond uit stemgerechtigde leden (4 van opdrachtgeverzijde en 4 uit de kring van opdrachtnemers) en leden zonder stemrecht waarvan 2 uit certificatie-instellingen – waarvan ik er een was (sinds 1991 in dienst van DNV) – en een van de kant van de overheid.

Voor zover mij bekend was dit het eerste Centrale College van Deskundigen dat zou functioneren in relatie tot alle Certificatie Instellingen betrokken bij één bepaald certificatie systeem. (Met betrekking tot andere vormen van certificatie – bijvoorbeeld ISO 9000 – had iedere certificatie-instelling haar eigen College van Deskundigen.)

Lidmaatschap van het CCVD werd later beperkt tot vertegenwoordigers van opdrachtgevers en opdrachtnemers met één – niet stemgerechtigde - vertegenwoordiger van de overheid. Certificatie-instellingen waren vanaf 1995 niet meer vertegenwoordigd als gevolg van de redenering dat vertegenwoordigers van organisaties met commerciële belangen (certificatie-instellingen, opleidingsorganisaties en adviesbureaus) geen zitting zouden moeten hebben in Het College zelf. Contacten met certificatie-indelingen werden anders gestructureerd om een mogelijke voorkeurspositie van een bepaalde instelling te vermijden.

Geaccrediteerde Certificatie

In april 1994 werd het VCA certificatieschema geaccepteerd door de RvA. Vanaf dat moment was geaccrediteerde certificatie mogelijk.

Juridische omgeving

Om een juridisch kader te scheppen voor VCA werd een stichting opgericht met medewerking van VNCI en andere partijen. Deze stichting staat bekend onder de naam SSVV – Stichting Samenwerking voor Veiligheid. Voordat SSVV werd opgericht functioneerde het VCA secretariaat onder de vleugels van het EBB.

De procesindustrie voorbij

VCA werd ontwikkeld door en voor de procesindustrie (zie: lijst van bedrijven in de oorspronkelijke werkgroep). Al in de tijd dat ik nog zitting had in het CCVD breidde het VCA zich uit naar andere takken van industrie, zoals de bagger industrie en offshore. Later werd VCA ook gebruikt in de spoorwegindustrie en ander bedrijfstakken, niet in de laatste plaats: de bouw.

Buiten Nederland

Al tijdens de laatste periode van ontwikkeling ontstonden contacten met Belgische partijen wat leidde tot een Belgische vertegenwoordiging in het CCVD.

Ook bestonden er een aantal contacten buiten Nederland vooral in relatie met aannemers die acceptatie onder het VCA systeem zochten voor het verwerven van opdrachten in Nederland. Deze contacten bestonden al vanuit de tijd van het Esso-LCC contract.

Als gevolg van de activiteiten van een van de Certificatie Instellingen in Duitsland ging ik naar Deutsche Shell in Hamburg om het VCA daar voor te stellen. Dit resulteerde in een bijeenkomst met de DMGK in 1994 in Essen. Tijdens die bijeenkomst besloten Duitse vertegenwoordigers tot een werkgroep om de VCA mogelijkheden in Duitsland te onderzoeken. Dat proces, geleid door Shell, leidde tot geaccrediteerde SCC certificatie in 1996.

Ondertussen zijn er, naar ik heb vernomen, VCA/SCC contacten geweest in andere landen zoals: Oostenrijk, Zwitserland, Frankrijk, Italië, Taiwan, UK, Noorwegen en Zweden.

Terugblik

In 1989 nam ik het initiatief dat leidde tot een proces met als resultaat de eerste geaccrediteerde veiligheids-certificatie (voor aannemers) in de wereld. Hoewel ik het initiatief nam en heb bijgedragen aan de ontwikkeling van VCA zou ik zondermeer gefaald hebben zonder de ideeën, inspanningen en steun van anderen in de oorspronkelijke werkgroep en de Landelijke Werkgroep.

De eer voor het met succes ontwikkelen van het VCA systeem gaat naar hen die betrokken waren bij dat proces. Zij hebben daarmee een belangrijke verbetering van veiligheid in de industrie mogelijk gemaakt en op die manier laten zij hun voetstap in de geschiedenis achter.

Nu VCA een succes is dat veel verder gaat dan wat de oorspronkelijke werkgroep zich voorstelde zijn er velen die hun rol in het proces claimen. Ik denk dat zij met recht kunnen spreken over wat zij hebben gedaan maar niets van dat al zou mogelijk zijn geweest zonder de visie en de inspanningen van de mensen die in de beginnende jaren betrokken waren bij het proces dat in 1994 leidde tot VCA certificatie. Ik vind dat dit herinnerd moet worden. Voor de rest gaat de geschiedenis zoals de geschiedenis gaat en wordt zij gemanipuleerd ten voordele van hen die manipuleren. Succes heeft vele vaders.

EINDE